

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 20 maja 2002 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)

SSN Katarzyna Gonera (sprawozdawca)

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z powództwa H. F.

przeciwko Firmie Chemicznej „D.” Spółce Akcyjnej w O.

o przywrócenie do pracy

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Administracyjnej, Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych w dniu 20 maja 2002 r.

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w B.

z dnia 13 września 2001 r., sygn. akt VI Pa (...)

**1. oddała zażalenie w części dotyczącej odrzucenia kasacji powódki z
dnia 9 lutego 2001 r.;**

**2. odrzuca zażalenie w części dotyczącej odrzucenia zażalenia powódki
z dnia 15 stycznia 2001 r.**

Uzasadnienie.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B. wyrokiem z 7 września 2000 r. oddalił apelację powódki H. F. od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy w O. z 30 grudnia 1999 r. w sprawie przeciwko Firmie Chemicznej „D.” SA w O. o przywrócenie do pracy.

Pismem z 20 września 2000 r. powódka wniosła o przywrócenie jej terminu do złożenia wniosku o doręczenie wyroku Sądu Okręgowego z 7 grudnia 2000 r. wraz z uzasadnieniem. Równocześnie z wnioskiem o przywrócenie terminu dokonała czynności procesowej - złożyła wniosek o doręczenie jej orzeczenia z uzasadnieniem.

Postanowieniem z 26 października 2000 r. – wydanym po przeprowadzeniu rozprawy – Sąd Okręgowy oddalił wniosek w przedmiocie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem (punkt 1.) oraz odrzucił wniosek o doręczenie odpisu wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem (punkt 2). Uzasadniając oddalenie wniosku o przywrócenie terminu, Sąd Okręgowy stwierdził, że powódka uchybiła terminowi do złożenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem (wskazanemu w art. 387 § 3 KPC) w sposób zawiniony (przez brak należytej staranności), a zatem nie zostały spełnione przesłanki do przywrócenia jej terminu na podstawie art. 168 § 1 KPC. Z kolei uzasadniając odrzucenie wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem, Sąd Okręgowy powołał się na to, że wniosek ten został złożony po terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji wyroku i jako spóźniony podlega odrzuceniu (na podstawie art. 328 § 1 zdanie drugie w związku z art. 391 KPC).

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła 15 stycznia 2001 r. osobiście powódka, kierując je do Sądu Apelacyjnego w (...). Skarżąca zarzuciła naruszenie art. 168 § 1 KPC oraz „obrazę podstawowych zasad demokratycznego Państwa Prawa”; wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia i przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie wyroku Sądu drugiej instancji z uzasadnieniem celem wniesienia kasacji.

Jednocześnie 9 lutego 2001 r. kasację od postanowienia Sądu Okręgowego z 26 października 2000 r. wniósł pełnomocnik powódki, zaskarżając je w całości. Jako podstawę kasacji wskazał naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 168 § 1 KPC, przy ocenie zawinienia powódki w spóźnionym złożeniu wniosku o doręczenie uzasadnienia wyroku. Pełnomocnik powódki wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Postanowieniem z 13 września 2001 r. Sąd Okręgowy odrzucił zażalenie powódki z 15 stycznia 2001 r. (punkt 1.) oraz kasację wniesioną przez pełnomocnika powódki 9 lutego 2001 r. (punkt 2.). Uzasadniając odrzucenie obydwu złożonych środków odwoławczych Sąd zwrócił uwagę na to, że zgodnie z art. 392 KPC, w

brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2000 r., kasacja przysługuje jedynie od wydanych przez sąd drugiej instancji postanowień w przedmiocie odrzucenia pozwu lub umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie. Zaskarżone postanowienie nie dotyczy tego przedmiotu. Na niektóre inne postanowienia sądu drugiej instancji przysługuje zażalenie, zgodnie z art. 393¹⁸ KPC, w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2000 r., z tym że musi być to postanowienie, które kończy postępowanie w sprawie, ponadto nie jest postanowieniem, o którym mowa w art. 392 KPC, a także nie jest postanowieniem wydanym w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. Rozważając kwestię, czy zaskarżone postanowienie z 26 października 2000 r. jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie, Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że orzeczenie o odmowie przywrócenia terminu nie ma takiego waloru, ponieważ strona może zakwestionować stanowisku sądu w zażaleniu na odrzucenie środka odwoławczego.

Zażalenie na powyższe postanowienie Sądu Okręgowego wniósł pełnomocnik powódki, zaskarżając je w całości. Zarzucając naruszenie art. 168 § 1 KPC, domagał się uchylenia zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ postanowienie Sądu Okręgowego z 13 września 2001 r., mimo niewyczerpującego i częściowo niejasnego uzasadnienia, odpowiada prawu.

Zasadnicze znacznie dla oceny dopuszczalności wniesienia środka odwoławczego od postanowienia Sądu drugiej instancji z 26 października 2000 r. miało ustalenie rodzaju (charakteru) tego orzeczenia w świetle treści art. 392 KPC oraz art. 393¹⁸ KPC. W tym kontekście prawidłowo Sąd Okręgowy uznał, że od postanowienia tego nie przysługiwała kasacja (na podstawie art. 392 KPC), ponieważ nie miało ono za przedmiot odrzucenia pozwu lub umorzenia postępowania. Z tego względu odrzucenie kasacji wniesionej przez pełnomocnika powódki 9 lutego 2001 r. nie budzi zastrzeżeń. Rozważenia wymagało jedynie, czy postanowienie to podlegało zaskarżeniu innym środkiem odwoławczym, w szczególności zażaleniem. Pozytywna odpowiedź na to pytanie nie czyniłaby jednak dopuszczalnym zażalenie z 15 stycznia 2001 r. wniesionego osobiście przez powódkę, a to ze względu na brak po jej stronie tzw. zdolności postulacyjnej czyli możliwości osobistego sporządzenia i wniesienia środka odwoławczego od orzeczenia sądu drugiej instancji skierowanego do Sądu Najwyższego. Już tylko z

tego powodu zażalenie powódki podlegało odrzuceniu, czego nie dostrzegł Sąd Okręgowy. Wymagający rozstrzygnięcia problem – częściowo poruszony w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia – leży jednak głębiej, a dotyczy tego, czy orzeczeniu z 26 października 2000 r. można przypisać walor postanowienia kończącego postępowanie w sprawie.

Postanowienie Sądu Okręgowego z 26 października 2000 r. jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 393¹⁸ § 2 KPC jedynie w części odrzucającej wniosek o doręczenie odpisu wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem (punkt 2.). W pozostałej części – oddalającej wniosek w przedmiocie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem (punkt 1.) – nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 393¹⁸ § 2 KPC, ponieważ powinno mu towarzyszyć postanowienie o odrzuceniu tego wniosku i właśnie to ostatnie postanowienie kończy postępowanie w sprawie.

Sąd Najwyższy w wielu swoich wcześniejszych orzeczeniach wyraził już podobny pogląd, stwierdzając między innymi, że na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji zażalenie nie przysługuje (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2002 r., V CZ 59/02, nie publ.). Rozpoznając zażalenie na postanowienie sądu drugiej instancji, odrzucające wniosek o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem, Sąd Najwyższy - na wniosek skarżącego - rozpoznaje poprzedzające je postanowienie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu, na podstawie art. 380 KPC w związku z art. 393¹⁹ KPC (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2001 r., I CZ 156/00, nie publ.). Pod rządami obowiązującego po dniu 1 lipca 2000 r. przepisu art. 393¹⁸ § 2 KPC zachowuje walor aktualności stanowisko Sądu Najwyższego, w świetle którego postanowienie o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00 OSNC 2001, nr 1, poz.1). Z kolei postanowienie sądu drugiej instancji o odrzuceniu wniosku o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem, przewidzianego w art. 387 § 3 KPC, jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., I CKN 179/00, nie publ.).

W związku z przedstawioną powyżej kwalifikacją prawną dwóch rozstrzygnięć zawartych w tym samym postanowieniu Sądu Okręgowego z 26 października 2000 r., odpowiednio należy ocenić możliwość i dopuszczalność ich zaskarżenia, a także rozważyć rodzaj środka odwoławczego.

Skoro postanowienie sądu drugiej instancji oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie orzeczenia tego sądu z uzasadnieniem (art. 387 § 2 KPC) nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, to znaczy, że nie podlega ono zaskarżeniu ani kasacją, ani zażaleniem (czy to do Sądu Najwyższego, czy to do Sądu Apelacyjnego, do którego zaadresowała swoje zażalenie z 15 stycznia 2001 r. powódka). Z tej przyczyny w części dotyczącej odmowy przywrócenia terminu zażalenie powódki z 15 stycznia 2001 r. oraz kasacja jej pełnomocnika z 9 lutego 2001 r. podlegały odrzuceniu jako niedopuszczalne, albowiem wniesione zostały od niezaskarżalnego (niekończącego postępowania w sprawie) orzeczenia.

Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego, postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające zażalenie na postanowienie tego sądu odrzucające wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, a wobec tego nie przysługuje od niego ani zażalenie, ani kasacja (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2001 r., II CZ 46/01 nie publ.), inaczej mówiąc - zażalenie nie przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające zażalenie na postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia kasacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2001 r., III CZ 108/01, nie publ.), albo ogólniej - nie jest dopuszczalne zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie przywrócenia terminu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2001 r., IV CZ 93/01 oraz IV CZ 95/01, nie publ.).

Z kolei postanowienie odrzucające wniosek o doręczenie odpisu wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem podlega zaskarżeniu, ale zażaleniem na podstawie art. 393¹⁸ § 2 KPC, a nie kasacją. Z tej przyczyny środek odwoławczy w postaci kasacji wniesiony przez pełnomocnika powódki podlegał odrzuceniu, jako niedopuszczalny, na podstawie art. 393⁵ KPC. Nie było możliwe potraktowanie kasacji wniesionej przez pełnomocnika będącego adwokatem jako zażalenia, na podstawie art. 130 § 1 KPC, nie tylko z tej przyczyny, że trudno przyjąć, aby wybór niewłaściwego (nieodpowiedniego) środka odwoławczego stanowił „mylne

oznaczenie pisma procesowego lub inne oczywiste niedokładności”, ale również dlatego, że kasacja została wniesiona w terminie właściwym dla tego środka odwoławczego (art. 393⁴ § 1 KPC), a nie dla zażalenia (art. 393¹⁸ § 3 KPC w związku z art. 394 § 2 KPC), co oznacza, że została wniesiona po terminie przewidzianym dla zażalenia, a więc nawet gdyby możliwe było potraktowanie jej jako zażalenia, podlegałaby odrzuceniu jako spóźniony (wniesiony po terminie) środek odwoławczy.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że odrzucenie kasacji pełnomocnika powódki z 9 lutego 2001 r. było rozstrzygnięciem prawidłowym z różnych przyczyn, nie tylko tych wskazanych w zaskarżonym postanowieniu, a zażalenie pełnomocnika powódki na postanowienie Sądu Okręgowego z 13 września 2001 r. w części dotyczącej odrzucenia kasacji podlega oddaleniu na podstawie art. 393¹⁸ § 3 KPC w związku z art. 397 § 2 KPC i art. 385 KPC jako nieuzasadnione. Sąd Najwyższy rozpoznał w tej części zażalenie merytorycznie – ostatecznie je oddalając – ze względu na to, że od postanowienia odrzucającego kasację przysługiwało zażalenie na podstawie art. 393¹⁸ § 1 KPC.

W części dotyczącej odrzucenia zażalenia powódki z 15 stycznia 2001 r. postanowieniem Sądu Okręgowego z 13 września 2001 r. zażalenie pełnomocnika powódki podlegało odrzuceniu jako niedopuszczalne. Zakres zaskarżenia objęty zażaleniem z 15 stycznia 2001 r. nie jest jednoznaczny, jednak z podniesionego zarzutu (obraży art. 168 § 1 KPC) oraz zgłoszonego wniosku (o zmianę zaskarżonego postanowienia z 26 października 2000 r. i przywrócenie terminu do złożenia wniosku o wydanie wyroku z uzasadnieniem celem złożenia kasacji) można wywieść, że powódka zaskarżyła jedynie tę część postanowienia, która dotyczyła odmowy przywrócenia terminu. Ta część jednak – jako niekończąca postępowania w sprawie – nie podlegała w ogóle zaskarżeniu. Oznacza to, że postanowienie Sądu Okręgowego z 13 września 2001 r. w części odrzucającej zażalenie powódki z 15 stycznia 2001 r. nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 393¹⁸ § 2 KPC, z tej przyczyny nie przysługuje od niego zażalenie do Sądu Najwyższego. Z tego względu w tej części zażalenie zostało odrzucone na podstawie art. 393¹⁸ § 2 KPC w związku z art. 397 § 2 KPC i art. 370 KPC jako niedopuszczalne.

Mimo niedopuszczalności zażalenia od postanowienia Sądu Okręgowego z 13 września 2001 r. w części dotyczącej odrzucenia zażalenia powódki z 15 stycznia 2001 r. Sąd Najwyższy uznał za celowe podkreślenie, że zaskarżone orzeczenie jest

prawidłowe również w tej części przede wszystkim z tej przyczyny, że zażalenie z 15 stycznia 2001 r. zostało sporządzone i wniesione osobiście przez powódkę. Tymczasem, zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji, wydane po dniu 1 lipca 2000 r., powinno być wniesione przez adwokata lub radcę prawnego, chyba że wnoszący zażalenie należy do kręgu osób wymienionych w art. 393² § 2 KPC (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2001 r., III CZ 137/00, nie publ.). Powódka do kręgu tych osób nie należy, nie ma zatem tzw. zdolności postulacyjnej, a wniesiony przez nią środek odwoławczy już tylko z tego względu podlegał odrzuceniu.

Zaskarżone postanowienie okazało się zatem prawidłowe, aczkolwiek z innych przyczyn niż ujawnione w jego uzasadnieniu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.